

Stråkkvartett op. 89

Grave – Allegro molto – Grave

1929

Amy Beachs stråkkvartett är ett av de få verk, som aldrig publicerades under hennes livstid. Kvartetten hade visserligen framförts några gånger på 1930-talet av lokala ensembler, men så sent som 1943, menade hon att hon aldrig hade fått höra den så som hon hade tänkt sig den. I november 1942 blev den dock framförd på en festival för firandet av hennes 75-årsdag och som var helt ägnad åt hennes musik, men tonsättaren var då alltför sjuk för att kunna delta. Först på 1990-talet trycktes den för första gången. Detta är desto märkligare, eftersom det är ett verk av hög lödighet både ur lyssnar- och kännarsynpunkt.

Beach har för verkets tematiska material använt sig av tre inuit-melodier från Alaska, som hon hittat i en bok, *The Central Eskimo* (1888) av antropologen Franz Boas.¹ De tre inuitmelodierna var *Summer Song*, *Playing at Ball*, och *Ititaujang's Song*. Ur dessa skapar hon 4 teman, nedan kallade a, b, c, och d. Kvartetten består av en sats uppdelad i 3 avsnitt enligt gängse mönster, A-B-A.

Det första avsnittet, *Grave*, börjar med en introduktion bestående av ett mycket kromatiskt material, som skapar en alldeles speciell magi. Oupplösta harmonier och svårbestämbar tonalitet, visar en mer senromantisk påverkan än tidigare. Därefter presenteras det första temat, a, i violan (från *Summer Song*):

Det avlöses direkt av tema b (som hämtats från första halvan av *Playing at Ball*):

Detta tema får större utrymme, och blir i takt 49, *Più animato*, mera energiskt, samtidigt som det i viola och cello hörs ett kraftfullt punkterat motiv följt av ett eko i de övre stråkarna:

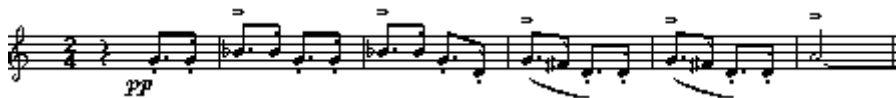
Detta är en antydning av tema c (se nedan) men i övrigt fortsätter utvecklingen av tema b, som slutligen hörs i cello, följt av tema a i violan.

Det centrala avsnittet, *Allegro molto*, i 6/8 är mer än tre gånger så långt som det första. Det börjar med tre kraftfulla ackord. Därefter presenteras ett nytt tema, d, (hämtat från *Ititaujang's Song*), som efter några takter klingar ut i C-dur med början i violin 2:

¹ Franz Uri Boas (1858-1942) född i Tyskland, fysiker, geograf och antropolog, professor i antropologi vid Columbiauniversitetet i New York.

Detta övergår i sin tur i ett kraftfullt punkterat tema, c, som vi redan hört antydning till i Grave-avsnittet. Temat är hämtat från andra halvan av *Playing at Ball*. Det får nu blomma ut på allvar:

Det avlöses av tema b, som nu i giss-moll behandlas genomföringsmässigt.

På nytt hörs det "krigiska" tema c.

Vi har nu kommit till verkets vändpunkt, B-delens mittpunkt, som utgörs av ett praktfullt fugato på tema d.

Mittdelen avslutas nu som den började, först med tema d i sin ursprungliga skepnad, sedan med tema c, b, c för att sätta punkt med de tre dubbelgreppsackorden som inledde avsnittet.

Därefter återkommer Grave-avsnittet, kraftigt nedkortat. Först hörs den kromatiska inledningen, sedan tema a och slutligen en sordinerad coda i samtliga stråkars höga register.

Översikten nedan visar platsen för temana (och deras utveckling) i satsen, samt ungefärligt utrymme i taktantal:

<i>Grave</i>	<i>Allegro molto</i>	<i>Grave</i>
<i>Più animato</i>	<i>fugato</i>	
Intro a b b a d c b	c d d c b c	intro a coda
14 8 27 22 13 45 37 57	40 42 26 21 29	13 15 11 13

Kvartetten uppvisar alltså en bågformad uppbyggnad, med det tematiska materialet fördelat på ömse sidor om det centrala fugatot. Man får hoppas att kvartettenseablerna får upp ögonen för detta originella och skönt klingande verk!